

Opettajien asenteet yrittäjyyskasvatusta kohtaan eivät muutu helposti

5.1.2024

Yrittäjyyskasvatuksella on iso merkitys korkeakouluissa ja sen tavoitteena on toisaalta yrittäjyyteen valmentaminen, mutta myös yrittäjämäisten ominaisuuksien kuten esimerkiksi innovatiivisuuden ja riskinottokyvyn kehittäminen. Onkin tärkeää, että yrittäjyys ymmärretään laaja-alaisesti siten, että kaikki opiskelijat tarvitsevat yrittäjämäisiä kykyjä riippumatta siitä, mille alalle he opiskelevat tai millaisiin työtehtäviin päätyvät. Tämä tarkoittaa myös sitä, että korkeakouluopettajilta vaaditaan kykyä yrittäjyyden opettamiseen jokaisella koulutusalalla.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun, LAB ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston yhteisessä tutkimuksessa on selvitetty ammattikorkeakouluopettajien asenteita yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Asenteilla on iso vaikutus siihen, miten opettaja omassa opetuksessaan soveltaa yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä (Joensuu-Salo ym., 2020). Opettajien asenteella on todettu myös olevan vaikutusta siihen, kuinka opiskelijoiden yrittäjämäiset kyvyt kehittyvät (Peltonen, 2015). Onkin tärkeää ymmärtää, millaisia opettajien asenteet yrittäjyyskasvatusta kohtaan ovat, mitkä tekijät vaikuttavat niiden muodostumiseen ja miten ne ajan myötä kehittyvät.

SeAMKin, LABin ja LUTin toteuttamaan tutkimukseen kerättiin aineistoa vuosina 2014–2020 suomalaisilta ammattikorkeakouluopettajilta ja siihen on vastannut yli 1000 opettajaa. Aineistosta on julkaistu useita eri tutkimuksia, mutta tämä kyseinen tutkimus käsitti pitkittäisaineiston kyseisestä datasta. Aineistosta haettiin saman opettajan vastaukset kolmen vuoden ajanjaksolta, jotta asenteiden kehittymistä voitiin seurata yksilötasolla. Lopullisessa aineistossa on 204 vastausta, jotka on saatu 14 eri ammattikorkeakoulusta. Opettajat edustavat eri koulutusaloja.

Opettajan asenteisiin vaikuttavat oma kouluttautuminen ja korkeakoulun tuki

Opettajien asenteet olivat pääsääntöisesti myönteisiä yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Toisaalta löytyi myös opettajia, jolla oli hyvin negatiivinen suhtautuminen yrittäjyyteen ja sen sisältöihin omassa työssä. Asenteisiin vaikutti positiivisesti se, että opettaja oli osallistunut jonkinlaiseen yrittäjyyskoulutukseen itse. Opettajille onkin tarjolla paljon erilaista koulutusta ja valmennusta yrittäjyyskasvatukseen liittyen. Toki on huomattava, että myönteisesti yrittäjyyskasvatukseen suhtautuvat opettajat todennäköisemmin hakeutuvat myös siihen liittyvään koulutukseen, mutta tästä huolimatta positiivinen yhteys oli selvä.

Tutkimuksessa havaittiin myös, että opettajan asenteisiin vaikuttaa merkittävästi korkeakoulusta saatu tuki. Korkeakoulun tuella tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin eri strategiat ja järjestelmät tukevat yrittäjyyden edistämistä ja yrittäjyyskoulutusta opettajan omassa työssä. Lisäksi oleellista on se, miten korkeakoulun johto ja esimiehet suhtautuvat yrittäjyyteen ja sen opettamiseen kaikilla koulutusaloilla.

Pitkittäistutkimus paljasti myös sen, että sen jälkeen, kun asenteet ovat muodostuneet, ne eivät kovin helposti muutu. Opettajilla, joilla oli lähtökohtaisesti negatiiviset asenteet yrittäjyyskasvatusta kohtaan, oli negatiiviset asenteet vielä kolmen vuoden jälkeen. Samoin positiiviset asenteet pysyivät positiivisina ja neutraalit asenteet neutraaleina.

Asenteisiin pitäisi vaikuttaa opettajan uran alkuvaiheessa

Tutkimustulosten mukaan asenteiden muodostumiseen vaikuttavat siis opettajan saama koulutus sekä korkeakoulun oma tuki yrittäjyyden opetusta kohtaan. Tutkimustulos asenteiden pysyvyydestä on tärkeä: opettajien asenteisiin olisi tärkeää vaikuttaa varhaisessa vaiheessa – mieluiten jo opettajankoulutuksen aikana. Toisaalta on mielenkiintoista huomata se, että yrittäjyyttä tukevissa korkeakouluissa työskentelee opettajia, joilla on positiivisemmat asenteet yrittäjyyskasvatusta kohtaan kuin sellaisissa korkeakouluissa, joissa yrittäjyyttä ei erityisesti painoteta tai tueta. Kyse on kuitenkin pitkäjänteisestä työstä – nopeasti asenteet eivät muutu, mutta useiden vuosien panostus yrittäjyyden edistämiseen näkyy myös opettajien asenteissa.

SeAMKin, LABin ja LUTin toteuttama tutkimus on harvinainen kansainvälisesti. Opettajien asenteita yrittäjyyskasvatusta kohtaan ei ole aiemmin tutkittu pitkittäistutkimuksena. Pitkittäistutkimukset vaativatkin paljon vaivannäköä ja vuosien työtä. Tutkimus on tällä hetkellä tieteellisessä arvioinnissa.

Sanna Joensuu-Salo
KTT, FT, tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kati Peltonen
KTT, KM, TKI-johtaja

LAB-ammattikorkeakoulu

Minna Hämäläinen
KTT, tutkijatohtori
LUT-yliopisto

Anu Raappana
KL, projektitutkija
LUT-yliopisto

Lähteet

Joensuu-Salo, S., Peltonen, K., Hämäläinen, M., Oikkonen, E., & Raappana, A. (2020). Entrepreneurial teachers do make a difference–Or do they? *Industry and Higher Education, 35*(4), 536-546. https://doi.org/10.1177/0950422220983236

Peltonen, K. (2015). How can teachers' entrepreneurial competences be developed? A collaborative learning perspective. *Education + Training, 57*(5), 492-511.